

„Da' de ce să aduc muzeul la școală”

Raport de cercetare:

Studiu privind relația cadre didactice – muzeu

Proiectul multianual „Da' de ce să aduc muzeul la școală” (iulie 2022 – octombrie 2023), finanțat de [Administrația Fondului Cultural Național](#), este implementat de [Asociația Da'DeCe](#) în parteneriat cu [Casa Corpului Didactic a Municipiului București](#) și [Muzeul Municipiului București](#). Scopul proiectului este de

a oferi cadrelor didactice din învățământul primar instrumentele necesare pentru creșterea eficienței proceselor educaționale prin valorificarea patrimoniului și colecțiilor muzeale în activitatea didactică de la clasă.

În cadrul acestui proiect, am realizat o cercetare pe bază de focus grup în rândul profesorilor din învățământul primar, cu scopul de a înțelege cum se raportează aceștia la muzeu ca resursă educațională. Ne-am propus să surprindem așteptările și modalitățile de interacțiune cu muzeul ale profesorilor care au experiențe recente (în ultimii 5 ani) cu activități de învățare ale elevilor în relație cu muzeele și colecțiile muzeale (de la vizite la muzeu și folosirea unor obiecte de patrimoniu în activitatea didactică la interacțiunea cu invitați dintre reprezentanții muzeului etc.), comparativ cu cei care nu au avut astfel de experiențe recent sau nu

au avut deloc asemenea experiențe. De asemenea, am urmărit să surprindem atât dificultățile reale de a integra muzeul în activitățile de învățare-predare de la clasă sau în cele extrașcolare, cât și motivațiile celor care au inițiat astfel de activități și beneficiile percepute. În plus, cercetarea condusă în rândul profesorilor poate lămuri și modalitățile de a surmonta eventualele dificultăți și de a apropia mai mult elevul din clasele primare de muzeu, folosind profesorul ca un liant și ca un actor cheie în acest proces.

SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII

Prezentul proiect presupune cercetarea modului în care profesorii folosesc muzeul ca resursă didactică, urmărind identificarea unor modalități de optimizare a utilizării patrimoniului pentru formarea competențelor generale și specifice disciplinelor de studiu din ciclul școlar primar. Rezultatele proiectului vor fi folosite pentru facilitarea accesului cadrelor didactice la resurse muzeale pentru a stimula participarea culturală a elevilor din învățământul primar, în special al celor din medii defavorizate (cu acces limitat la cultură, cu risc de marginalizare socială și economică).

Obiectivele cercetării derulate în rândul profesorilor din învățământul primar sunt prezentate mai jos, cu mențiunea că am organizat două focus grupuri:

- un focus grup cu profesori care au declarat, premergător cercetării, că nu au avut experiențe recente cu muzeul (sub forma vizitelor în muzee, a prezentărilor unor exponate, a tururilor virtuale etc.). Ghidul de interviu pentru acest focus grup se regăsește în **Anexa 1**.
- un focus grup cu profesori care au declarat că au avut cel puțin o experiență didactică în relație cu muzeul în ultimii 5 ani. Ghidul de interviu pentru acest focus grup se află în **Anexa 2**.

Scopul acestei cercetări a fost de a înțelege percepția cadrelor didactice despre muzee și patrimoniul muzeal ca resurse didactice, vizând în special mediul școlar care, în general, are acces limitat la resurse culturale. Astfel, au fost selectați profesori din București și județul Ilfov care provin din școli unde există mai mulți elevi care fac parte din comunități defavorizate, cu risc de marginalizare și excluziune socială.

Cercetarea propusă a avut următoarele obiective de cercetare:

- **Obiectivul de cercetare 1:** Înțelegerea percepției cadrelor didactice despre muzee și patrimoniul muzeal ca resursă didactică.
- **Obiectivul de cercetare 2:** Înțelegerea manierei în care profesorii integrează muzeul/ colecțiile muzeale/ obiectele de patrimoniu ca mijloc de instruire în strategiile didactice abordate.
- **Obiectivul de cercetare 3:** Identificarea resurselor educaționale didactice pe care le pot oferi muzeele (în opinia cadrelor didactice) și ce fel de colaborări se așteaptă să stabilească cu muzeele, care să fie relevante pentru procesul educațional.

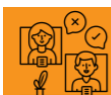
FOCUS GRUPURI - DETALII

Cele două focus grupuri au fost conduse în data de 23.10.2022, în intervalul 14:00-16:00 (cel care a presupus interviuarea cadrelor didactice cu experiențe didactice recente cu muzee) și, respectiv, 16:30-18:30 (cel în care am interviuat cadre didactice fără experiențe didactice recente cu muzee). Pentru simplitate, atunci când prezentăm rezultatele cercetării, ne vom referi la primul grup de intervieuați ca fiind *cu experiență* și la cel de al doilea ca fiind *fără experiență*.

De menționat că la aceste focus grupuri au participat în total 19 cadre didactice (9 în grupul *cu experiență* și 10 în grupul *fără experiență*), care aveau minimum un an de experiență în predare la clasele primare, în școli din București și județul Ilfov, care au mai mulți elevi provenind comunități defavorizate și/sau din

familii cu risc de excluziune socială. Focus grupurile s-au derulat online, folosind platforma ZOOM, și au fost înregistrate, cerându-se în prealabil acordul participanților. Durata aproximativă a fiecărui focus grup a fost de două ore. La final, toți participanții au trebuit să completeze *chestionarul de background*, care conține date socio-demografice, necesare contextualizării rezultatelor. *Chestionarele de background* completate online de participanți (folosind Formularele Google, parte a suitei Google Docs) sunt prezentate la finalul celor două Anexe (Anexa 1 și Anexa 2).

Participanții, profesori activi în învățământul primar, din București și județul Ilfov, au fost invitați să ia parte la una dintre cele două discuții de grup, după ce au fost chestionați în legătură cu experiențele lor cu muzeele în procesul de predare-învățare, în ultimii 5 ani. În recrutarea participanților s-au specificat: tema discuției, detalii despre proiect, durata aproximativă a discuției și faptul că este o discuție înregistrată care face parte din activitățile proiectului. Detalii privind păstrarea anonimului participanților, dar și a confidențialității datelor, au completat invitația adresată participanților și aceștia și-au dat acordul privind prelucrarea științifică a datelor, inclusiv a celor care au un caracter personal (cum este, de exemplu, adresa de email, aspect necesar pentru a realiza contactul cu persoanele participante la cercetare).

DESCRIEREA LOTULUI DE PARTICIPANȚI

Tabelul 1. prezintă principalele detalii ale lotului de participanți, cu folosirea codurilor în locul numelor sau adreselor de email, pentru păstrarea anonimului.

Tabelul 1. Lotul de participanți (N=19 femei)

Cod Nr./tip grup (P1 - fără experiență recentă cu muzee în activitățile de predare; P2 – cu experiență recentă)	Instituția de învățământ în și localitatea	Număr de ani de experiență în învățământ	Vârsta, în ani împliniți
P 1.1	Școala Gimnazială „Ferdinand I”, București	16	48
P 1.2	Școala Gimnazială Nr. 128, București	22	41
P 1.3	Școala Gimnazială Nr. 143, București	24	44
P 1.4	Școala Gimnazială Nr. 31, București	5	44
P 1.5	Școala Gimnazială Nr. 112, București	16	43
P 1.6	Liceul teoretic „Miguel de Cervantes”, București	25	55
P 1.7	Școala Gimnazială „Ienăchiță Văcărescu”, București	36	55
P 1.8	Școala Gimnazială Nr. 1, Cernica, Ilfov	47	67
P 1.9	Școala Gimnazială Nr.195, București	39	57
P 1.10	Școala Gimnazială „General Eremia Grigorescu”, București	3	29
P 2.1	Școala Gimnazială Nr. 1, Dragomirești Vale, Ilfov	1	45
P 2.2	Școala Gimnazială Nr.1 Dobroești, Ilfov	32	50
P 2.3	Școala Gimnazială Nr. 2 Tamași, Corbeanca, Ilfov	25	55
P 2.4	Liceul Teoretic „Traian Lalescu” Brănești, Ilfov	33	52
P 2.5	Liceul Teoretic „Traian Lalescu” Brănești, Ilfov	32	53
P 2.6	Școala Gimnazială „Uruguay”, București	38	57

Cod Nr./tip grup (P1 - fără experiență recentă cu muzee în activitățile de predare; P2 – cu experiență recentă)	Instituția de învățământ în și localitatea	Număr de ani de experiență în învățământ	Vârsta, în ani împliniți
P 2.7	Școala Gimnazială „Alexandru Odobescu, Chiajna, Ilfov	11	41
P 2.8	Școala Gimnazială Nr. 31, București	38	56
P 2.9	Școala Gimnazială „George Bacovia”, București	29	48

Toți participanții au fost femei, profesori în învățământul primar, 7 din școli din județului Ilfov și 12 provenind din școli din municipiului București. Cu excepția a trei cadre didactice care aveau o experiență redusă în învățământ (5 ani, 3 ani și, respectiv, 1 an), vorbim despre intervierea unor cadre didactice cu experiență de peste 10 ani în a predă în învățământul primar, peste jumătate dintre persoanele interviuate activând de peste 20 de ani în învățământul primar.

Această distribuție a participanților în lotul care a participat la cercetare este tipică pentru situația învățământului primar din România (mai ales în localitățile mari, urbane): persoanele care lucrează în învățământul primar și care se apropie de vârsta pensionării sau au peste 20 de ani de vechime în învățământ reprezintă peste 50% dintre profesorii din ciclul primar (conform datelor Ministerului Educației, 2022), gradul de îmbătrânire al profesorilor în învățământul preuniversitar în România fiind o problemă care este puțin dezbătută în spațiul public. De asemenea, vorbim de o profesie care este îmbrățișată în special de femei (în procent de peste 90% la ciclul primar), aspect tipic pentru învățământul preuniversitar în Europa.

Pentru prezentul proiect, problema îmbătrânirii cadrelor didactice din învățământul preuniversitar din România este relevantă pentru că ne referim la schimbarea unor mecanisme/ abordări de predare ale unor persoane care au deja o experiență îndelungată la catedră. Putem vorbi, în acest context, de o reticență la schimbare a unităților școlare din România.

Analiza datelor cercetării a presupus identificarea temelor emergente, a aspectelor relevante pentru obiectivele proiectului și identificarea experiențelor celor două grupuri în ce privește folosirea muzeului și a patrimoniului muzeal la clasă. Prezentăm, în continuare, principalele rezultate, așa cum au rezultat din cele două focus grupuri.

REZULTATELE FOCUS GRUPURILOR

Folosirea muzeului și patrimoniului muzeal ca resursă de învățare

Participanții (din ambele grupuri) au fost rugați să descrie cum arată o lecție obișnuită la clasele unde predau și când a fost ultima oară când au folosit muzeul (inclusiv vizita la muzeu) ca resursă educațională. Atât participanții *cu experiență*, cât și cei numiți aici *fără experiență*, au trebuit să menționeze experiențe trecute în care au folosit muzeul ca resursă educațională. Discuția cu participanții pe această temă a relevat următoarele:

- Profesorii din București, de la școli/ clase unde există mai puține familii (ale elevilor) cu probleme economice și sociale, au indicat mai des vizita la muzeu ca o posibilitate de a continua sau completa anumite lecții predate la clasă. Segregarea între „clase unde se poate propune o vizită la muzeu” și „clase unde nu se poate propune o vizită la muzeu” (receptivitatea părinților la asemenea propuneri fiind diferită) a fost evidentă din discuție.
- Singura modalitate prin care profesorii din cele două grupuri analizate văd colaborarea cu muzeele este vizitarea muzeului. Împrejurările pe care aceștia le descriu ca fiind situații în care au folosit muzeul sau patrimoniul muzeal ca resursă educațională sunt cele în care au organizat diferite vizite la muzeu (la inițiative personale sau la invitația muzeelor).
- Un alt element menționat de o parte dintre profesori, în special cei descriși aici ca *având experiență* cu folosirea muzeelor care resursă educațională, este

participarea la atelierele din cadrul muzeelor, organizate și inițiate de muzee. În aceste situații, discrepanța dintre elevii care își permit să urmeze asemenea ateliere și cei care nu au astfel de posibilități este mai clar evidențiată de participanți. Se indică aici situații sporadice, cu totul contextuale, când au putut participa (cu o parte dintre elevii din clasă) la asemenea ateliere și dificultatea de a continua participarea atât timp cât resursele financiare ale multora dintre elevi nu sunt suficiente sau este dificil să antrenezi întreaga clasă de elevi.

- Se subliniază faptul că în multe școli „nu există o cultură a mersului la muzeu” și că reticența organizării evenimentelor în afara școlii a crescut odată cu pandemia și cu modificările regulamentelor, care au restricționat modul în care un profesor poate integra activități din afara școlii în programa pe care este obligat să o urmeze la clasă. Aici, profesorii semnalează modificarea în principal a regulamentului care stipulează faptul că nu se mai pot face activități în afara școlii (inclusiv vizite la muzeu) în timpul programului de școală. O asemenea modificare a generat o scădere a motivației cadrelor didactice privind organizarea de activități care presupun vizite la muzee. Acestea ar trebui să se desfășoare după terminarea orelor sau în weekend, aspect dificil de gestionat.
- Cel mai adesea, vizitele la muzeu se derulează în *Săptămână Altfel*, în care programul permite posibilitatea de a efectua excursii, ateliere, vizite la muzee etc. În aceste situații, alegerea traseului, a obiectivelor vizitate, a atelierelor nu este făcută neapărat de cadrul didactic în strânsă relație cu obiectivele de învățare, ci este vorba despre o piață specializată și bine marketată a unor companii/ inițiative private care propun pachete școlilor/ claselor și care includ în ofertele lor trasee arbitrare, obiective muzeale care „se potrivesc” ca preț și accesibilitate în oferta creată. La final, aceste oferte sunt stereotipe, puțin variate și urmează aceleași trasee „de succes”, cel puțin din punctul de vedere al marketingului. Așa se face că Muzeul Ceasului „Nicolae Simache”, din Ploiești, apare des descris în exemplele muzeelor vizitate cu ocazia *Săptămânii Altfel*.
- Folosirea filmulețelor (adesea de pe Youtube) în care se amintește sporadic de vreun muzeu sau vreo colecție este o altă modalitate menționată de participanți, în special de profesorii numiți aici *cu experiență* în interacțiunile cu

muzeul. În astfel de situații, profesorii simt nevoia unui specialist și realizează că multe asemenea filmulețe conțin informații eronate, parțiale sau chiar false. Se indică faptul că muzeele ar trebui să aibă pe site-urile lor nu neapărat posibilitatea unor tururi virtuale (care pot fi obositoare pentru copilul de ciclul primar și complexe ca informație), ci materiale filmate de mici dimensiuni (10-15 min) în care este prezentată o colecție, un exponat, o scurtă lecție video, pe înțelesul copilului de 6-10 ani, cu garanția că informația prezentată este validată de un expert.

- În ansamblu, profesorii descriu o relație pasivă cu muzeul: fie inițiativele au aparținut muzeelor care au propus anumite ateliere și această informație a ajuns (cel mai adesea întâmplător) la profesor, fie profesorul a organizat (cu sprijinul părinților) o vizită la muzeu și, pe perioada vizitei (inclusiv după vizită), nu a existat nicio intervenție sau legătură pe care cadrul didactic să o creeze cu temele predate în clasă sau cu programa școlară. În unele cazuri, vizita la muzeu a fost decisă de o ofertă de marketing (ex. pentru *Săptămâna Altfel*), rolul cadrului didactic fiind din nou pasiv. Așteptările profesorilor sunt legate de o relație pasivă în care muzeul propune o activitate cu caracter educațional, își asumă responsabilitatea și o conduce în totalitate. În această relație imaginată și așteptată de profesor, muzeul devine o modalitate de a schimba ritmul, de a ieși din rutină, de a degreva cadrul didactic, pentru o perioadă scurtă, de sarcina de predare. Ori, un asemenea parteneriat, în care unul dintre actori este pasiv, nu poate fi de durată și nici nu contribuie semnificativ la procesul de învățare.

Dificultăți și oportunități în folosirea muzeului ca resursă educațională

Profesorii intervievați au discutat intens despre dificultățile pe care le percep sau le-au experimentat atunci când au încercat să organizeze vizite la un muzeu sau să participe cu proprii elevi la atelierelor organizate de muzee. Ambele grupuri de profesori menționează doar aceste două modalități de a folosi muzeul ca resursă educațională: vizita la muzeu și participarea la ateliere în cadrul

muzeelor. Vom analiza separat, pentru cele două modalități, dificultățile și oportunitățile percepute, așa cum au rezultat din datele cercetării.

Vizita la muzeu a fost menționată atât de profesorii *cu experiență* cât și de cei *fără experiență* ca o modalitate pe care au experimentat-o și ar vrea să o experimenteze în continuare, în încercarea de a integra muzeul în activitățile de predare-învățare. Am rezumat principalele obstacole identificate în astfel de situații:

- Dosarul vizitei/ deplasării, care reprezintă o formă stufoasă, excesiv de birocratică a oricărei activități pe care profesorul o desfășoară cu elevii în afara școlii, și care presupune numeroase acorduri, semnături, proceduri, care sunt adesea demotivante pentru cadrul didactic care încearcă să organizeze o vizită la muzeu.
- Lipsa de susținere din partea conducerii școlii și din partea comitetelor de părinți. Acest aspect este mai vizibil în cazul școlilor care au mulți elevi ce provin din familii cu risc de marginalizare sau excluziune economică și socială.
- Dificultăți în asigurarea transportului. Acest aspect face ca alegerea muzeelor să se facă pe criterii de proximitate sau de accesibilitate a transportului în comun. Problema este mai presantă în cazul școlilor din Ilfov și a celor din București care nu sunt plasate în centrul orașului sau care au acces dificil la partea centrală a orașului (unde sunt localizate cele mai multe dintre muzee).
- **Conținutul prezentat în timpul vizite/ghidajul** este văzut de o parte dintre cadrele didactice ca fiind **greoi sau puțin atractiv** pentru elevii din ciclul primar de învățământ. Acest lucru și pentru că nu există o comunicare între educatorul muzeal/ reprezentanții muzeului și profesor pentru a adapta acest conținut.
- Ideea că **elevii sunt mai receptivi la atelierelor** organizate în cadrul muzeelor decât în cazul vizitelor clasice, că manifestă un mai mare interes pentru conținuturile interactive și pentru învățarea experiențială și multi-senzorială (în care le sunt stimulate simțurile), a fost subliniată de participanți. Aceste aspecte nu sunt neapărat comunicate muzeului nici anterior vizitei și nici ulterior, ele rămânând nemulțumiri tacite și factori inhibitori pentru vizite ulterioare.

- **Spectrul muzeelor vizitate este redus** și relevă, pe de o parte, o slabă cunoaștere a patrimoniului muzeal din București și împrejurimi de către cadrele didactice și , pe de altă parte, o slabă vizibilitate a unor muzee în relația cu școlile. **Proximitatea** față de școală face ca unele muzee mai puțin accesate de publicul larg să fie vizitate de elevii din clasele primare (vizite inițiate de profesori), în rest rămân aceleași **muze care sunt preferate** în alegerile profesorilor: Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național de Artă al României, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”. Ele sunt văzute de profesori ca **direct legate de unele discipline (ex. istorie)**, fac parte din experiența de vizitatori a cadrelor didactice (le-au vizitat în trecut), sunt mai vizibile în discursul public (inclusiv în discursul media) și poziționate central în București.
- *Casa experimentelor* este menționată ca un loc care atrage prin conținut și abordare elevii, dar cu costuri prohibitive pentru cei care provin din familii cu venituri modeste.

Dificultăți și oportunități în folosirea muzeului pentru ateliere cu scop educativ

Alături de vizitele clasice, cadrele didactice au apreciat programele gratuite sau accesibile financiar în care au putut să înscrie o parte dintre elevi la atelierele organizate de muzee, ateliere tematice, interactive, organizate pe module și pe o perioadă mai lungă (de la câteva zile, la câteva săptămâni). În aceste situații, datele cercetării relevă următoarele aspecte:

- Informațiile despre astfel de ateliere sunt obținute conjunctural. Cadrele didactice află întâmplător sau sunt informate de un părinte/cunoscut.
- Pentru clasele cu mulți elevi, provenind din familii cu venituri modeste, astfel de ateliere sunt prohibitive ca preț. Se susține ideea unor reduceri sau unor *vouchere* pentru asemenea ateliere de care să poată beneficia în special elevii care au resurse culturale și financiare mai reduse.
- Transportul este o problemă presantă și pentru aceste ateliere, mai ales dacă ele presupun deplasarea după ore, conform unui program fix, în mai multe zile.

- O dificultate a participării la asemenea ateliere este imposibilitatea de a înscrie o clasă întreagă (care reunește minimum 20 de elevi) și necesitatea organizării elevilor pe grupe pentru a da posibilitatea tuturor să participe la aceleași atelier. Acest tip de organizare implică un nivel suplimentar de logistică, dificultăți de organizare suplimentare la care sunt supuși profesorii.
- Participanții menționează lipsa de motivare pentru a realiza activități cu elevii de tipul vizitelor la muzeu, atelierelor etc. Aceasta apare în absența unei culturi organizaționale care să aprecieze cadrele didactice care au astfel de inițiative, în situația unor exemple puține în jur ale colegiilor din aceleași unități școlare și a procedurilor stufoase care însoțesc toate activitățile suplimentare cu elevii, mai ales când acestea se desfășoară în afara școlii.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

- Un aspect important subliniat de profesorii investigați este cel al lipsei resurselor materiale și a disponibilității părinților de a contribui la activități care presupun vizite/ ateliere la muzeu. Întrucât grupul investigat aici a fost ales dintre profesorii care au în clase elevi ce provin din familii cu risc de excluziune socială și economică, putem conchide că lipsa resurselor acestor familii și, prin extensie, în clasele/ școlile respective, este o barieră importantă. Profesorii au propus existența unor *vouchere* pentru a merge la muzeu de câteva ori pe an, care să stimuleze aceste familii și copiii, care au resurse limitate, să folosească muzeul ca resursă educațională. Alte propuneri au vizat: reduceri pentru elevi (mai ales pentru cei din familii defavorizate), gratuități la atelierelor organizate de muzee pentru aceștia, o monitorizare mai atentă a situației celor care nu pot ajunge să beneficieze de resurse culturale în general pentru că nu își permit financiar.
- O mai mare vizibilitate a ofertei muzeelor în ce privește folosirea patrimoniului muzeal ca resursă educațională, ofertă ce nu presupune neapărat vizita la

muzeu. Există un nivel scăzut de conștientizare, la nivelul profesorilor, a modalităților prin care muzeul poate fi folosit ca resursă educațională, în afara vizitelor propriu-zise și a participării la atelierele organizate în cadrul muzeelor.

- Distribuirea constantă a ofertelor de vizite și ateliere în muzee către școli, oferte care să țină cont de faptul că aceste activități trebuie să se deruleze în afara programului de școală, de obicei după amiază (atât timp cât în majoritatea cazurilor învățământul primar este organizat în prima parte a zilei), cu găsirea unor posibilități de transport pentru clasele invitate sau posibilitatea derulării acestor activități direct în școală sau într-un loc care este proxim școlii (ex. la bibliotecă).
- *Săptămâna altfel* este o ocazie pentru muzee de a se integra în oferta de excursii, ateliere, vizite pe care diferite inițiative/ asociații/ firme private o prezintă școlilor. Desigur, aceasta ar însemna o organizare a muzeelor în logica strictă a pieței și a profitului și parteneriatul cu firmele care oferă pachete școlilor pentru această săptămână. O altă posibilitate ar putea fi ca muzeele să contrabalanseze ofertele stereotipe private din *Săptămâna altfel*, adesea scumpe pentru școlile/ clasele în care multe familii nu au posibilități materiale. Astfel, muzeele ar putea să organizeze propriile pachete pentru *Săptămâna altfel*, care să se constituie ca o alternativă serioasă, o concurență reală pentru ofertele deja existente, constituind o ofertă mai puțin costisitoare, mai ținută pe grupurile care nu își permit să apeleze la ofertele deja de succes de pe piață.
- Multe muzee folosesc noile tehnologii în promovarea patrimoniului muzeal și turul virtual a devenit unul dintre elementele cele mai utilizate. Totuși, profesorii din învățământul primar simt nevoia unor resurse educaționale mai adaptate vârstei elevilor lor și complexității cognitive a acestora: filme de 10-15 minute în care se prezintă un singur aspect (colecție, exponat, eveniment etc.), care ar putea să fie prezentate direct de profesor în clasă, având și garanția acurateții informațiilor. Atractivitatea acestor materiale, accesibilitatea pe site-ul muzeelor, promovarea lor direct în școli ar putea fi garanția unui parteneriat durabil între muzeu și profesor, în procesul educațional din învățământul primar.

- Cadrele didactice descriu o relație pasivă cu muzeele, în care se așteaptă ca muzeul să faciliteze (în totalitate) pentru scurt timp o activitate de învățare și, implicit, să degreveză cadrul didactic de activitatea de predare. Dacă vor un parteneriat durabil, real, muzeele trebuie să găsească modalități de a implica activ cadrul didactic. Este într-adevăr un proces greu de realizat. În fapt, așteptările cadrelor didactice sunt tributare și experiențelor lor reduse cu alte demersuri de educație muzeală, altele decât vizita clasică și atelierelor conduse de muzeografi/ educatori muzeali în cadrul muzeelor.
- Educatorii muzeali ar putea asista profesorii din învățământul primar care vor să organizeze o vizită sau un atelier la muzeu, inclusiv în ceea ce privește procedurile birocratice (alcătuirea dosarului, facilitarea comunicării cu persoanele din conducerea școlii etc.).
- Muzeele pot iniția proiecte de achiziționare a unor microbuze care să faciliteze accesul unor școli/ elevi care au dificultăți de a ajunge la muzeu din pricina transportului. De altfel, această soluție este sugerată de cadrele didactice ca răspuns la dificultățile de a rezolva problema deplasării când planifică vizite la muzeu (sau pentru atelierelor organizate de muzeu). O altă soluție pot fi parteneriatele cu firme de transport, care se reflectă în costul билетelor, dar care soluționează parțial problema transportului (nu și pentru cei care nu își permit, din familii dezavantajate economic).
- Adaptarea conținuturilor ghidajului pentru elevii din clasele primare și pentru nivelul diferitelor clase prin realizarea unei comunicări prealabile între educatorul muzeal/ ghid și profesor, pentru a înțelege nevoile și cunoștințele elevilor, capacitatea acestora de concentrare, interesele lor etc. În plus, cadrele didactice insistă pe faptul că trebuie să existe interactivitate și învățare experiențială (*learning by doing*) în conținutul vizitei la muzeu sau al atelierelor din cadrul muzeului.
- Diversificarea ofertelor muzeelor mici, mai puțin vizibile, în discursul media și organizarea acestor oferte special pentru școli, cu un conținut al vizitei adaptat claselor primare.

- Este nevoie de o platformă unde muzeele care organizează ateliere/ activități de educație muzeală pentru elevi să poată posta ofertele, reducerile, perioada, costurile etc. Profesorii apreciază astfel de ateliere superior vizitelor clasice, dar informațiile nu ajung întotdeauna la ei.
- Organizarea unor ateliere tematice direct în școli (demersuri de *outreach*), în clasele de elevi, cooptarea bibliotecilor din școli pentru a asigura logistica acestor ateliere sau a bibliotecilor din cartier, pot fi soluții la dificultățile menționate de profesori: costuri, transport și imposibilitatea deplasării întregii clase de elevi.
- Nu în ultimul rând, profesorii care realizează astfel de activități și care valorifică resurse culturale/ patrimoniul muzeal în activitățile didactice ar trebui recompensați când se evaluează activitatea cadrelor didactice și considerați exemple de bună practică în unitățile școlare unde predau.

Anexa 1.

Ghid de interviu de grup: Modul în care profesorii folosesc muzeul ca resursă didactică

Experiențele profesorilor din învățământul primar **care NU au avut o experiență** didactică în relație cu muzeul în ultimii 5 ani (de la vizită fizică în muzeu la utilizarea virtuală a muzeului)

Obiectivul de cercetare 1: Înțelegerea percepției cadrelor didactice asupra muzeelor și patrimoniului muzeal ca resursă didactică

Obiectivul de cercetare 2. Înțelegerea manierei în care profesorii integrează muzeul/ colecțiile/ obiectele de patrimoniu ca mijloc de instruire în strategiile didactice abordate

Obiectivul de cercetare 3. Identificarea resurselor educaționale didactice pe care le pot oferi muzeele (în opinia cadrelor didactice) și ce fel de colaborări așteaptă cu muzeele, care să fie utile procesului educațional.

Deschidere (aprox. 5 minute)

- Se prezintă tema discuției.
- Se accentuează faptul că este o discuție liberă, informală, că nu există răspunsuri corecte sau greșite, că nu e necesar să ne așteptăm rândul și putem interveni în discuție atunci când avem ceva care completează ceea ce se discută deja.
- Se prezintă numele moderatorului și calitatea sa în proiect.
- Se specifică faptul că discuția va dura aproximativ o oră.
- Se specifică faptul că discuția este înregistrată și se cere acordul verbal al participanților pentru a realiza înregistrarea.

- Se specifică faptul că datele participanților fac parte din proiect, nu sunt folosite în scop comercial și sunt protejate de anonimat și confidențialitate.
- Se specifică faptul că analiza datelor are un caracter științific și are caracteristicile unei cercetări sociologice.
- Se insistă pe faptul că opiniile fiecărui participant sunt valoroase, pentru că ele reflectă experiențe la care nu am avea altfel acces.
- Se insistă să folosim adresarea pe numele mic, dacă acest lucru este posibil.

Introducere (5-7 minute)

- Participanții sunt rugați să se prezinte pe scurt și să participe la discuție, relatând propriile experiențe, așteptări etc.

Tranziție (10-15 min)

- **Să vorbim puțin despre cum arată o lecție obișnuită la clasa dvs.**
 - Care este structura orelor? Cum diferă această structură pe diferite materii? La ce sunt copiii mai receptivi?
 - Ce fel de materiale se folosesc la aceste ore? Cum sunt aceste materiale procurate/ organizate/ păstrate? Ce este dificil în acest proces?
 - Ce fel de activități (altele decât folosirea de materiale) se fac cu elevii în școală și în afara școlii?

Explorează: *Cum se decide ce activități se fac? Care este procesul organizării unei activități (dacă este în școală vs. în afara școlii)? Cine are de obicei inițiativa? Ce resurse de folosesc? Ce actori (ex. părinți, conducere etc) sunt implicați?*

Întrebări cheie (aproximativ 40 min)

- **Povestiți ultima dată când ați folosit ceva legat de un muzeu/ colecție/ exponat în lecțiile dvs.? Poate fi și o vizită la un muzeu sau un tur virtual.**

În profunzime:

- Despre ce muzeu/ exponat/ colecție era vorba și la ce disciplină/ unitate de învățare/ temă?

- Cum a ales muzeul/ exponatul/ colecția respectivă? Cum a fost integrată în lecție/ prezentată copiilor?
 - Dacă a fost o vizită la muzeu, detalii despre această vizită (cum au ales; la ce muzeu; în ce perioadă; ce legătură era cu lecțiile de la clasă/ cu conținuturile disciplinelor/ cu unitățile de învățare parcurse; care a fost experiența elevilor; cum s-a organizat/ derulat vizita)
 - Ce anume așteaptă copiii să vadă? De ce sunt atrași?
- **Ce elemente dificile apar/au apărut când au vrut să integreze un element de patrimoniu/colecție etc. în lecție/ inclusiv în organizarea unei vizite la muzeu?**
 - **Cum au depășit dificultățile menționate?**
 - **Ce alte strategii de a depăși aceste dificultăți sunt/ cunosc/ au încercat?**
 - **Cum se raportează cadrul didactic din învățământul primar la muzeu și la patrimonial cultural?**

În profunzime:

- Care sunt experiențele personale cu muzeul?
 - Ce experiențe au colegii (din instituțiile în care lucrează)?
 - Cum sunt priviți atunci când folosesc vizitele la muzeu ca element în activitatea didactică?
- **Să discutăm puțin despre ce resurse educaționale (ex. tururi virtuale, expozate care pot fi încadrate în lecțiile predate etc.) pot oferi muzeele, care să fie utile la clasă?**

În profunzime:

- Ce elemente sunt utile (chiar dacă nu le-au folosit)?
- Ce știu că utilizează alții/ alți colegi?
- Ce cred că nu poate fi folosit ca resursă educațională? Ce dificultăți sunt în a folosi anumite lucruri din muzee ca resursă educațională?
- Ce elemente sunt greu de integrat în lecție/ ce elemente sunt ușor de integrat?

- Cum funcționează/ estimează că ar funcționa comunicarea cu muzeele pentru a obține anumite resurse educaționale? Unde estimează că ar putea fi dificultăți?

Încheiere

- **Ce anume ați propune pentru ca un profesor de învățământul primar să poată folosi mai bine/ mai ușor elemente din muzee (colecții/ exponate/ vizite etc.) în activitățile de la clasă?**

Discută:

- Ce propuneri există din perspectiva cadrelor didactice?
- Ce elemente și-ar dori să existe/ să faciliteze procesul?
- Ce elemente există deja dar nu sunt folosite?
- Cum ar schimba profesorii oferta de servicii și produse cultural-educative la muzeelor? Ce activități noi ar integra ei în oferta muzeelor?

Chestionarul de background (tip Formular Google), pentru fiecare participant

Nume _____

Afilieră (instituție, localitate) _____

Câți ani de experiență aveți în învățământ/domeniul în care activați? _____

Adresa de email, pentru a vă transmite raportul întâlnirii de astăzi, cu concluziile privind modul în care patrimoniul muzeal poate fi resursă activă în context didactic. _____

Anexa 2.

Ghid de interviu de grup:

Modul în care profesorii folosesc muzeul ca resursă didactică

Experiențele profesorilor din învățământul primar **care au avut cel puțin o experiență** didactică în relație cu muzeul în ultimii 5 ani (de la vizită fizică în muzeu la utilizarea virtuală a muzeului)

Obiectivul de cercetare 1: Înțelegerea percepției cadrelor didactice asupra muzeelor și patrimoniului muzeal ca resursă didactică

Obiectivul de cercetare 2. Înțelegerea manierei în care profesorii integrează muzeul/ colecțiile/ obiectele de patrimoniu ca mijloc de instruire în strategiile didactice abordate

Obiectivul de cercetare 3. Identificarea resurselor educaționale didactice pe care le pot oferi muzeele (în opinia cadrelor didactice) și ce fel de colaborări așteaptă cu muzeele, care să fie utile procesului educațional.

Deschidere (aprox. 5 minute)

- Se prezintă tema discuției.
- Se accentuează faptul că este o discuție liberă, informală, că nu există răspunsuri corecte sau greșite, că nu e necesar să ne așteptăm rândul și putem interveni în discuție atunci când avem ceva care completează ceea ce se discută deja.
- Se prezintă numele moderatorului și calitatea sa în proiect.
- Se specifică faptul că discuția va dura aproximativ o oră.
- Se specifică faptul că discuția este înregistrată și se cere acordul verbal al participanților pentru a realiza înregistrarea.

- Se specifică faptul că datele participanților fac parte din proiect, nu sunt folosite în scop comercial și sunt protejate de anonimat și confidențialitate.
- Se specifică faptul că analiza datelor are un caracter științific și are caracteristicile unei cercetări sociologice.
- Se insistă pe faptul că opiniile fiecărui participant sunt valoroase, pentru că ele reflectă experiențe la care nu am avea altfel acces.
- Se insistă să folosim adresarea pe numele mic, dacă acest lucru este posibil.

Introducere (5-7 minute)

- Participanții sunt rugați să se prezinte pe scurt și să participe la discuție, relatând propriile experiențe, așteptări etc.

Tranziție (10-15 min)

- **Să vorbim puțin despre cum arată o lecție obișnuită la clasa dvs.**
 - Care este structura orelor? Cum diferă această structură pe diferite materii? La ce sunt copiii mai receptivi?
 - Ce fel de mijloace de instruire se folosesc la aceste ore? Cum sunt aceste mijloace de instruire procurate/ organizate/ păstrate? Ce este dificil în acest proces?
 - Ce fel de activități (altele decât folosirea de materiale) se fac cu elevii în școală și în afara școlii?

Explorează: *Cum se decide ce activități se fac? Care este procesul organizării unei activități (dacă este în școală vs. în afara școlii)? Cine are de obicei inițiativa? Ce resurse de folosesc? Ce actori (ex. părinți, conducere etc) sunt implicați?*

Întrebări cheie (aproximativ 40 min)

- **Povestiți ultima dată când ați folosit ceva legat de un muzeu/ colecție/ exponat în lecțiile dvs.? Poate fi și o vizită la un muzeu (sau un tur virtual).**

În profunzime:

- Despre ce muzeu/ exponat/ colecție era vorba și la ce disciplină/ unitate de învățare/ temă?
 - Cum a ales muzeul/ exponatul/ colecția respectivă? Cum a fost integrată în lecție/ prezentată copiilor?
 - Dacă a fost o vizită la muzeu, detalii despre această vizită (cum au ales; la ce muzeu; în ce perioadă; ce legătură era cu lecțiile de clasă/ cu conținuturile disciplinelor/ cu unitățile de învățare parcurse; care a fost experiența elevilor; cum s-a organizat/ derulat vizita).
 - Ce anume așteaptă copiii să vadă? De ce sunt atrași?
- **Ce elemente dificile apar/au apărut când au vrut să integreze un element de patrimoniu/colecție etc. în lecție/ inclusiv în organizarea unei vizite la muzeu?**
 - **Cum au depășit dificultățile menționate?**
 - **Ce alte strategii de a depăși aceste dificultăți sunt/ cunosc/ au încercat?**
 - **Cum se raportează cadrul didactic din învățământul primar la muzeu și patrimonial cultural?**

În profunzime:

- Care sunt experiențele personale cu muzeul?
 - Ce experiențe au colegii (din instituțiile în care lucrează)?
 - Cum sunt priviți atunci când folosesc vizitele la muzeu ca mijloc de instruire în procesul de predare-învățare?
- **Să discutăm puțin despre ce resurse educaționale pot oferi muzeele, care să fie utile la clasă?**

În profunzime:

- Ce elemente sunt utile (chiar dacă nu le-au folosit)?
- Ce știi că utilizează alții/ alți colegi?
- Ce cred că nu poate fi folosit ca resursă educațională? Ce dificultăți sunt în a folosi anumite lucruri din muzee ca resursă educațională?
- Ce elemente sunt greu de integrat în lecție/ ce elemente sunt ușor de integrat?

- Cum funcționează/ estimează că ar funcționa comunicarea cu muzeele pentru a obține anumite resurse educaționale? Unde estimează că ar putea fi dificultăți?

Încheiere

- **Ce anume ați propune pentru ca un profesor din învățământul primar să poată folosi mai bine/ mai ușor elemente din muzee (colecții/ exponate/ vizite etc.) în activitățile de la clasă?**

Discută:

- Ce propuneri există din perspectiva cadrelor didactice?
- Ce elemente și-ar dori să existe/ să faciliteze procesul?
- Ce elemente există deja dar nu sunt folosite?
- Ce schimbări ar face cadrele didactice în oferta educațională a muzeelor dacă ar avea oportunitatea/ posibilitatea de a face acest lucru? Ce activități noi ar integra ei în oferta muzeului?

Chestionarul de background (tip Formular Google), pentru fiecare participant

Nume _____

Afilieră (instituție, localitate) _____

Câți ani de experiență aveți în învățământ/domeniul în care activați? _____

Adresa de email, pentru a vă transmite raportul întâlnirii de astăzi, cu concluziile privind modul în care patrimoniul muzeal poate fi resursă activă în context didactic. _____

Această cercetare bazată pe focus grup a fost coordonată și realizată de sociologul Loredana Ivan, în perioada octombrie – noiembrie 2022, în cadrul proiectului „Da' de ce să aduc muzeul la școală”.

Mai multe detalii despre acest proiect găsiți pe site-ul Asociației Da'DeCe, [pe pagina dedicată proiectului](#).

Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția Administrației Fondului Cultural Național. AFCN nu este responsabilă de conținutul proiectului sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitatea beneficiarului finanțării.